

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 6/1981-82 med anledning av landskapsstyrelsens meddelande till landstinget angående "Översikt av landskapet Ålands hushållning åren 1981-85" för ordinarie och extra ordinarie medel.

Landstinget har över ovannämnda meddelande inbegärt finansutskottets yttrande.

Utskottet har i ärendet hört lantrådet Folke Woivalin, ordföranden i planeringsrådet ltm Tage Boman och regionplanechefen Gunda Abonde-Wickström. I samband med budgetbehandlingen och resa i skärgården har hörts föredragande vid trafikavdelningen. Utskottet får anföra följande.

Allmänt.

Sedan ärendet den 25 maj 1981 remitterats till utskottet företog utskottet i augusti en resa i NO skärgården. Under resan sammanträffade utskottet med kommunala representanter. Avsikten med resan var att få en allmän information om trafikförhållandena och bakgrundsmaterial till de föreslagna projekten. Eftersom tyngdpunkten i långtidsplanens investeringar avser denna sektor kunde också en grundligare diskussion om skärgårdens trafikplan bli aktuell. Utskottet bedömde därför tiden såsom för kort för att till augustisessionen kunna presentera ett betänkande om översikten.

Utskottet konstaterar allmänt att de frågor som väcks i samband med långtidsplaneringen kan kräva viss tidsrymd för behandling. Särskilt med de nu planerade fasta sessionstiderna är det nödvändigt att översikten redan i början av marssessionen kan överlämnas till finansutskottet för att möjliggöra en meningsfull behandling och medge utskottet tillräcklig tid att slutföra arbetet inom sessionen. Utskottet vill ytterligare betona att långtidsplanen inte innebär avgörande i något enskilt fall utan endast utgör riktlinjer för förslag till de faktiska beslut som träffas i samband med bl.a. budgetbehandlingen. Att därför parallellt med budgetframställningen framlägga också betänkandet över långtidsplanen har utskottet inte ansett rationellt. Landskapsstyrelsen har för övrigt i framställningen till ordinarie årsstat för 1982 angett att långtidsplanen i väsentliga delar följts.

Översiktens utformning och övrig långtidsplanering.

Översikten är i huvudsak av registrerande karaktär, d.v.s. upptar olika avdelningars och förvaltningsenheters önskemål. Utskottet har tidigare godkänt denna utformning med påpekandet att ändringar och kompletteringar senare kan befinnas erforderliga. Utskottet har dock efterlyst en samordning mellan de olika långtidsplaner som framläggs i landskapet, d.v.s. närmast kommunernas och näringslivets långtidsplanering samt landskapets ekonomiska och fysiska planering. Utskottet vill nu ytterligare betona nödvändigheten av förbättrade kontakter mellan de olika planeringsinstanserna vid uppgörandet av långtidsplaner. Planeringsförberedelserna kunde enligt utskottet i högre grad baseras på direkta diskussioner mellan landskapsstyrelsen och planeringsorganen. Översiktsplanen kunde därmed ges ett bredare underlag och en bättre politisk förankring. Tätare och förbättrade kontakter i detta avseende bör också leda till att dubbelarbete undviks. Samtidigt borde det grundläggande arbete som utförs inom planeringsorganen mera inriktas på framtidsplanering än nu varit fallet. En sådan inriktning bör vara möjlig eftersom en stor del av erforderliga bakgrundsfakta när det gäller landskapet är kända. Utskottet efterlyser sålunda en större koncentration och förenkling såtillvida att konstruktiva förslag bör kunna tas till debatt utan alltför omfattande utredningar.

Mot denna bakgrund och för att åstadkomma mer än en rutinmässig översikt anser utskottet tiden mogen för en utveckling av den långtidsplan som föreläggs landstinget. Utöver de tidsperspektiv och beräknade kostnader som ingår i översikten borde vikt läggas vid de i planeringssammanhang väsentliga aspekterna, nämligen definition av målen, målsättningen konkretiserad, d.v.s. beskrivning av verksamhetens inriktning, särskilt förändringar och utökningar, samt bedömning av resursbehov och -tillgång. Atminstone i fråga om större insatser eller ändringar av verksamheten bör alternativ och konsekvenser kunna presenteras. Som helhet borde översikten kunna ge en samlad bild av planeringsåtgärderna inom olika sektorer. Planeringen skulle givetvis underlättas om till grund för de olika framtida åtgärderna föreligger särskilda riktgivande planer av den typ som nu gäller skärgårdstrafiken.

ORDINARIE MEDEL.

Utgifter.

Konsumtionsutgifter - nya tjänster.

Oversikten upptar en förteckning av tjänster som landskapsstyrelsen räknar med att skall inrättas eller ombildas under åren 1982-1985. Utskottet konstaterar att vissa, men inte alla, av de för 1982 förutsatta tjänsterna föreslagits i årsstaten. Förteckningen och översiktens karaktär har inte motiverat utskottet till en närmare granskning av de enskilda tjänsterna. Ställningstaganden i andra sammanhang har dock givit anledning till följande påpekanden.

Den vid finansavdelningen föreslagna räkenskapsgranskaren har inte intagits i årsstaten för 1982. Tjänsten skulle innebära en förstärkning av den interna kontrollen. Landskapsstyrelsen avser att också i samband med ändring av ämbetsverkslagen tillföra den interna kontrollen ökade resurser. Detta har en viss betydelse för landskapsrevisorernas arbete men utskottet anser det oaktat att också landskapsrevisorernas granskningskapacitet bör förstärkas i lämplig form.

För 1983 föreslår utskottet, med hänvisning till motiveringen i betänkandet över ordinarie årsstaten för 1982 (Fu 2/1981-82), att vid Ålands centralsjukhus inrättas en tjänst som specialsjuuskötare vid sjukhusets anestesivdelning. Tjänsten är i första hand avsedd att tillgodose önskemålen om ett allmänt införande av smärtlindring vid förlossning. Ett fullföljande av förslaget förutsätter dock ytterligare personaltillskott under de närmaste åren. Vid justeringen har utskottet konstaterat att en av erforderliga tjänster införts i årsstaten för 1982.

Investeringsutgifter.

Realinvesteringar.

Landskapsstyrelsens förslag till årsstat för 1982 innebär viss justering av de i översikten för ifrågavarande år upptagna posterna. Av större anslag tillkommer 1982 under utbildningsavdelningens förvaltningsområde, 3,6 milj. mark för tillbyggnad av undervisningslokaliteterna vid Ålands yrkesskola.

Under trafikavdelningens förvaltningsområde upptaget anslag om 10 milj. mark för anskaffning av fartyg och färjor ingår däremot inte i ordinarie årsstaten för 1982.

Skärgårdstrafiken.

Den av landstinget 1974 omfattade trafikplanen för skärgården har i huvudsak kunnat följas som riktlinje när det gäller investeringar i och utform-

ning av kommunikationsnätet i skärgården. Den allmänna utvecklingen, och olika ställningstaganden med anknytning till trafiken, motiverar dock en översyn av skärgårdstrafiken, vilket utskottet även framhållit i sitt betänkande över ordinarie årsstaten för 1982. Det är sålunda, enligt utskottets uppfattning, nödvändigt att med den nuvarande trafikplanen som bas, granska skärgårdstrafiken och vidta erforderliga kompletteringar i planen. Då en sådan kompletterande plan föreläggs landstinget bör den från det givna underlaget redogöra för olika alternativa och prioriterade lösningar som även beaktar ekonomiska synpunkter.

Mot denna bakgrund har utskottet inte tagit ställning till de i översikten upptagna förslagen om investeringar i fråga om skärgårdstrafiken räknat från 1983 och tiden därefter. Översikten bör ses såsom en allmän ram. Därmed undviks en bindning på förhand till någon speciell trafiklösning.

Av de större frågor, som utöver i långtidsöversiktens sammanställning upptagna projekt, bör granskas och utredas i samband med kompletteringen av skärgårdens trafikplan, kan nämnas

- väg över Seglinge jämte färjfaste,
- flygfält i skärgården,
- förkortning av sjöpasset på färjlinjen Degerby-Svinö,
- kostnadsberäkning och undersökning av fast vägförbindelse från Töftö alternativt till Prästö eller över Mickelsö till Lumparland,
- omfördelning av färjtonnage,
- behovet av färjtonnagets förnyelse,
- översyn av den interna trafiken inklusive alternativ med färjfaste på norra Sottunga,
- väg Ava-Jurmo i Brändö
- m/s Kumlinges utnyttjande och ombyggnad,
- behov av isgående reservfärja,
- trafikförbindelsen Torsholma-Lappo jämte Asterholma och Björkö.

Annan trafikplanering.

I fråga om en mera målinriktad och översiktlig planering när det gäller vägnäget på fasta Åland hänvisar utskottet till sitt betänkande över ordinarie årsstaten för 1982. Utskottet framhåller där behovet av långtidsplaner till vägledning för behandlingen i landstinget och såsom information till kommuner och berörd allmänhet.

Med hänvisning till det anförda får utskottet värdsamt föreslå
att Landstinget med de i betänkandet anförda
synpunkterna måtte omfatta landskapsstyrelsens
"Översikt av landskapet Ålands hushållning åren
1981-1985", samt
att Landstinget överbringar betänkandet till
landskapsstyrelsens kännedom.

Mariehamn den 12 januari 1982.

På finansutskottets vägnar:

Rolf Carlson
ordförande

Henrik Gustafsson
sekreterare.

Närvarande i utskottet: Rolf Carlson, v.ordf. Roger Jansson samt ledamöterna Elmer Jansson, Torvald Söderlund och Rodmar Söderlund.